І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 129. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 10-го ЛИПНЯ (JULY) 1965 No. 129. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

П'ятниця, 9-го липня 1965 року

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН заявив під час відвідин конгресменів і сенаторів із стейту Вашингтон в Білому Домі в четвер 8 липня ц.р., що Конґрес мусітиме продовжувати свою законодавчу діяльність аж до листопада цього року і що сесія Конґресу зможе бути закінчена тільки тоді, як будуть розглянені і вирішені десятки законопроєктів, переданих Конґресові урядом. Для демократичних провідників Конґресу вимога Президента була деякою несподіванкою: вони сподівалися закінчити теперішню сесію до Дня Праці, значить до початку вересня ц.р.

СПРАВА МЕДИЧНОЇ ОПІКИ ДЛЯ СТАРЦІХ ОСІБ в рамцях Соціяльного Забезпечення була предметом дальших дебат Сенату в дні 8 липня ц.р. В часі дискусії більшість поданих деякими сенаторами доповнень до цього законопроєкту відкинено. Заключні дебати над цією справою перенесено на п'ятницю 9 липня, в якому то дні — за здогадом обсерваторів — мало б відбутися остаточне затвердження законопроєкту Сенатом. Закон передбачає медичну опіку для осіб, що закінчили 65 років життя і збільшення пенсій з титулу Соціяльного Забезпечення на 7%.

КОНФЕРЕНЦІЯ СЕНАТУ І ПАЛАТИ РЕПРЕЗЕНТАНТІВ не змогла ще й досі після дев'яти засідань, відбутих в семи днях — дійти до порозуміння в справі законопроєкту про асиґнування 3 360 000 000 долярів на закордонну допомогу. Немає виглядів, щоб існуючі розбіжності могли бути вирівняні під час найближчих засідань.

СЕКРЕТАР ПРАЦІ В. ВІЛЛАРД ВІРЦ заявив, що 31 процент із 4.5 мільйона робітників, заробітну платню яких уряд хотів би піднести до встановленого законом мінімального рівня, заробляють тепер менше, як 1.25 дол. на годину. Виступаючи перед сенатською комісією для справ праці, Вірц ствердив, що багато родин, які живуть сьогодні в злиднях, не потребують допомоги в рамцях суспільної опіки, але відповідної платні в підприємствах, в яких вони працюють.

ДЖОРДЖ Е. РІДІ, ПРЕСОВИЙ СЕКРЕТАР ПРЕЗИДЕНТА ДЖАНСОНА відійшов — з огляду на стан здоров'я і конечність лікування — на безтермінову відпустку. Його обов'язки виконуватиме Білл Д. Моєрс, спеціяльний асистент Президента, до часу, поки Ріді не вернеться до праці, або поки не буде призначений новий пресовий секретар. В урядових колах Вашингтону переконані, що Ріді на своє становище не повернеться. За свою працю в Білому Домі він одержував 28 500 долярів річної платні.

В БОҐАЛУСІ, СТЕЙТ ЛУЇЗІЯНА, один із неґрів поранив важко пострілом із рушниці білого — 25-річного Алтона Д. Крова із місцевости Пірл Рівер, який здогадно мав його заатакувати. Поліція здогадується, що неґр є членом таємної неґритянської збройної організації „Дияконн для оборони і справедливости", сформованої минулого року для оборони неґрів перед білими терористами. Цей інцидент спричинився до збільшення расового напруження в стейті Луїзіяна.

ПАСАЖИРСЬКИЙ ЛІТАК КАНАДІЙСЬКОЇ ТИХООКЕАНСЬКОЇ ЛЕТУНСЬКОЇ ЛІНІЇ ДС-6В розбився в четвер 8 липня в околиці Карібу яких 170 миль на північний схід від міста Ванкуверу. В літаку було 34 пасажири і шість людей залоги. Керівництво лінії побоюється, що всі вони загинули. Пілоти Лісової Служби, які летіли над місцем катастрофи, завважили 12 тіл порозкиданих навколо решток розбитого пасажирського літака.

У СВІТІ

У БРИТІЙСЬКІЙ ПАЛАТІ ГРОМАД ГОСТРО КРИТИКОВАНО прем'єра Гаролда Вільсона за згоду на виїзд до столиці Північного В'єтнаму члена лівого крила Партії Праці Гаролда Дейвіса, що займає другорядне становище в уряді. Виявилось, що два північно-в'єтнамські журналісти піддали суґестію Дейвісові поїхати до Ганою. Він має буцім-то переконати північно-в'єтнамський уряд, щоб той прийняв делеґацію від держав Коммонвелту в справі замирення у В'єтнамі. Дейвіс їздив вже до Ганою у 1957 році та постійно манифестував свої угодівські погляди.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ У ТАНТ МАВ 45-хвилинну розмову з французьким міністром закордонних справ, Морісом Кув де Мурвілем у Парижі, та виїхав відтіль до Лондону. Він заявив, що після свого поворота до Ню Йорку виявить свої „докладні ідеї" щодо замирення у В'єтнамі, задля якого „обидві сторони повинні зробити великі концесії".

ПОСТІЙНА РАДА ПІВНІЧНО-АТЛАНТІЙСЬКОГО СОЮЗУ (НАТО) РАДИТИМЕ в найближчий вівторок у Парижі. З цього приводу приїздять туди міністри закордонних справ 15-ох членських держав НАТО. Газети здогадуються, що це буде нагода, щоб у розмовах з французьким міністром закордонних справ та, може, самим де Голлем знайти розв'язку теперішньої гострої кризи в Европейській Економічній Спільноті, наради якої Франція бойкотує.

З ЄГИПТУ ТИХЦЕМ ВИЇХАЛИ ВЖЕ ВСІ важливіші німецькі ракетні вчені. Останнім з них був проф. Вольфґанґ Пільц, але вже раніше виїхали д-р Ганс Герке, д-р Ганс Кляйвехтер, д-р Вальтер Шуран і інші, які працювали над розвитком самостійної єгипетської ракетної зброї. На їх виїзд вплинув не так терор збоку ізраїльських аґентів і натиск збоку західньо-німецького уряду, який нав'язав дипломатичні взаємини з Ізраїлем, як співпраця єгипетського президента Нассера з Східньою Німеччиною: ті німецькі вчені, ракетні дослідники, не хотіли співпрацювати з комуністами.

ГОЛОВА ЕСПАНСЬКОГО УРЯДУ ГЕНЕРАЛ ФРАНСІСКО ФРАНКО ПЕРЕВІВ реорганізацію свого уряду з уваги на потребу поборювати інфляцію та перевести 4-річний економічний плян. Тому змінено міністрів торгівлі, хліборобства, фінансів і публічних робіт.

В ТЕЛЬ-АВІВІ В ІЗРАЇЛЮ ПОМЕР на 70-му році життя Моше Шаретт, колишній ізраїльський міністер закордонних справ і колишній прем'єр та довголітній голова Світової Сіоністичної Організації. Моше Шаретт був за фахом журналістом, служив був, як старшина, в турецькій армії та завдячував свою кар'єру в немалій мірі надзвичайній здібності до мов: говорив і писав плавко по гебрейськи, жидівськи („ідиш"), турецьки, німецьки, англійськи, арабськи, французьки і російськи. Згідно з його передсмертним бажанням поховано його дуже скромно, навіть без публічних клепсидр.

ПРЕМ'ЄР АФРИКАНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ МАЛЯВІ КАМУЗУ БАНДА ЗАЯВИВ, що Комуністичний Китай витрачає задля перекуплювання африканських лідерів мільйони долярів, за які краще було б прохарчовувати голодуючих китайців. Банда зробив свою заввагу у промові з нагоди перших роковин незалежности Маляві. Він оскаржував Пейпінґ у постійному втручанні у внутрішні справи Африки.

Президент Джансон заповідає продовжену сесію Конґресу

Вашинґтон. — Президент Джансон мав заповісти, що він готов продовжити теперішню сесію Конґресу аж до листопада для полагодження всієї його законодавчої програми. Досі між самими законодавцями було переконання, що сесія закінчиться з початком вересня. Плян щодо продовження сесії Конґресу мав висловити Президент на неформальній зустрічі законодавців із стейту Вашинґтон в Білому Домі в четвер, 8-го липня, заповідаючи їм, що „як справи підуть по мойому, то ви залишитесь тут до листопада". З уваги на те, що зустріч з Президентом була „приватна", ніхто з учасників тієї зустрічі не хотів потвердити й цитувати слів Президента в цій справі, але вістка таки дісталася до публічного відома та має посереднє потвердження також від проводу Демократичної більшости в Конґресі. Із важливіших справ на порядку Конґресу є ще законопроєкти про створення окремого департаменту міських справ, дев'ять законопроєктів про признання фондів на різні програми, новий імміґраційний закон та багато інших.

Українці виступають із доповідями про загрозу комунізму

Кент, Огайо. — В серії доповідей, що її улаштовує тут Інститут для зрозуміння комуністичної загрози під патронатом Клівлендської Асоціяції Адвокатів і Комісії для совєтських студій Стейтового Кент Університету, беруть участь також українські науковці. В середу 7 липня ц.р. виступав із доповіддю на тему „Особиста свобода в умовах плянового господарства" д-р Мирон Мельник, асистент професор індустрійної продукції в Кент Університеті. В четвер 15 липня говоритиме про „Комунізм і націоналізм" проф. Михайло Папп, директор для совєтських справ в Університеті Джана Карролла. Крім названих науковців українців виступатиме в рамцях цієї імпрези ще дев'ять відомих американських науковців-істориків, соціологів й економістів з різних американських університетів. Теми їх доповідей будуть: „Комунізм і демократія в політиці", „Комунізм і світова революція", „Основи комуністичної сили", „Комунізм в Польщі", „Розвиток китайсько-совєтського конфлікту", „Доктрина мирної коекзистенції", „Комунізм на Заході" та інші. Почалися ці доповіді 23 червня ц.р. і триватимуть до 24 липня ц.р.

Католики і протестанти дебатують справу подвійного хрещення

Вашинґтон. — Як відомо, дочка президента Джансона, Лусі Джансон, у п'ятницю 2-го липня перейшла з протестантської на католицьку віру і була знову охрещена католицьким священиком Джеймсом Монтґомері. Факт такого поновного хрещення викликав гострі протести і застереження з боку Єпископальної Церкви, до якої Лусі Джансон досі належала, а єпископ гісі Церкви в Каліфорнії, Джеймс А. Пайк, назвав це поновне хрещення „прямим поличником для нашої Церкви" в якій Лусі Джансон вже була охрещена, бо її поновне хрещення означало б, що попереднє не було важне. У цій справі забрав тепер голос архиєпископ каліфорнійської дієцезії Римо-католицької Церкви Патрик О'Бойл, пишучи в органі своєї архидієцезії, що поновне хрещення Лусі Джансон в жадному разі не означає, що Католицька Церква не визнає хрещення в інших Церквах, бо поновне хрещення Лусі Джансон католицьким священиком не було передумовою прийняття її до Католицької Церкви. Отець Монтґомері, який хрестив Лусі Джансон, виконав тільки її власне бажання після її ж власного вияснення, що вона хотіла б бути цілком в згоді зі своїм сумлінням, що вона виконала всі вимоги Католицької Церкви, до якої приступила. Поновне хрещення Лусі Джансон в римо-католицькому обряді зустрілося з критикою також з боку репрезентантів інших Протестантських Церков, як і деяких репрезентантів самої Католицької Церкви.

Проф. д-р Роман Смаль-Стоцький перейшов на пенсію

Проф. Р. Смаль-Стоцький

Мілвокі, Виск. — Професор Маркетського університету та основник і голова Славістичного інституту в цьому університеті, д-р Роман Смаль-Стоцький, з кінцем академічного року 1964-65 в червні ц. р. відійшов від активної професури на університеті, перейшовши на пенсію. Проф. Р. Смаль-Стоцький, як відомо, очолює Головну Раду Наукових Товариств ім. Шевченка, Наукове Т-во ім. Шевченка в Америці та Комітет Пам'ятника Шевченкові. Заснований і очолюваний ним Слов'янський інститут при Маркетському університеті впродовж 15 років свого існування опублікував шість томів наукових праць, видав 20 доповідей та зорганізував багато українських й інших слов'янських імпрез на цьому університеті, а його члени і співробітники часто виступали на радіо-телевізійних програмах.

Українська Громада у Мілвокі, серед якої проф. д-р Роман Смаль-Стоцький прожив 18 років, влаштувала для нього 19-го червня ц. р. прощальний бенкет, на який прибуло понад 150 осіб. Бенкет був влаштований з нагоди виїзду Професора з Мілвокі на нове місце замешкання на Сході.

Громадський комітет, що дуже дбайливо приготував цей бенкет, ще кілька тижнів перед бенкетом перевів збірку на цілі НТШ серед мілвоцької громади, як також і в сусідніх громадах. Збірка ця принесла 1 358.50 дол., які й були передані Достойному Професорові під час бенкету.

У Громадський комітет, що постав з ініціятиви української католицької парафії, увійшли представники українських парафій обох віроісповідань і майже всіх місцевих українських організацій, як також поодинокі чільні громадяни. Склад Ділового Комітету був такий: д-р Олекса Цибрівський — голова, д-р Василь Шимоняк — заст. голови й фінансовий референт, Іван Праско (Драм. Студія ім Л. Українки) — секретар, члени: о. Іван Олексюк (Укр. Католицька Парафія), Ірина

(Закінчення на сторінці 4-ій)

ЛАДЖ ВЕРТАЄТЬСЯ НА СТАНОВИЩЕ АМБАСАДОРА ДО ПІВДЕННОГО В'ЄТНАМУ

Генрі Кебот Ладж

Максвелл Д. Тейлор

Вашинґтон. Білий Дім оприлюднив тексти листів — лист теперішнього амбасадора у Південному В'єтнамі Максвелла Тейлора з резиґнацією з свого становища та відповідь Президента. Максвелл Тейлор покликався на те, що він прийняв був становище амбасадора у Сайґоні тільки на один рік: цей рік минув і він просив Президента звільнити його. Переходячи в стан спочинку, 64-літній генерал і дипломат Максвелл Тейлор, колишній шеф штабу Армії і голова шефів об'єднаних штабів збройних сил Америки поставив себе надалі у диспозицію Президента. Водночас проголошено, що на становище амбасадора ЗДА у Південному В'єтнамі вертається Генрі Кебот Ладж, який вже був на тому становищі від 1963 до літа 1964 року. Генрі Кебот Ладж, колишній сенатор з часу, коли сенатором був також Линдон Б. Джансон, амбасадор З'єднаних Держав за Уряду президента Д. Д. Айзенгавера в Об'єднаних Націях, один з найвидатніших членів Республіканської партії, був кандидатом на віце - президента із Ричайдом Ніксоном, як кандидатом на Президента, і в минулорічних виборах був одним із потенціяльних кандидатів. Він зрікся був становища у В'єтнамі саме у зв'язку з президентськими виборами, але після того їздив уже за кордон в дипломатичних місіях з доручення президента Джансона. На покликання Ладжа назад на становище амбасадора у Південному В'єтнамі вплинули, твердять газетні коментарі, різні причини: першорядне його знання тамошніх відносин і цілої проблеми, — міжнародна опінія дипломата, коли тим часом Максвелл Тейлор мав опінію радше військовика, — та бажання виключити в'єтнамську проблему з міжпартійних спорів на терені ЗДА. Генрі Кебот Ладж признав, що він довго розмовляв з Д. Д. Айзенгавером, поки погодився прийняти останню пропозицію від президента Джансона. Ладж відлетить в найближчих днях до Сайґону разом з секретарем оборони Робертом МекНамарою на нараду з Максвеллом Тейлором, але швидко потім вернеться до Вашинґтону. Тейлор урядуватиме в Сайґоні до половини наступного місяця. Сподіваються, що Сенат негайно затвердить призначення Ладжа.

Тим часом на воєнному фронті у Південному В'єтнамі успіхи знову чергувалися з невдачами. Виявляється, що останній американсько - австралійсько - в'єтнамський наступ проти покритої джунґлею таємничої „Зони Д" приніс більший успіх, як спершу здавалося. Викрито там ціле сильно уфортифіковане село комуністичних партизанів, що його проте партизани заздалегідь евакуювали сіттю прокопаних там ровів і тунелів. Знайдено поважні склади зброї і харчів, наскочено теж в кількох місцях на групи партизанів. Разом вбито там коло 100 партизанів. Зате партизанам удалося знову піймати в засідку курінь південно - в'єтнамського війська і нанести йому поважні втрати. Бомбардовано з літаків знову Північний В'єтнам. Бомбардовано між іншим знову фортецю Дієнбієнфу та скинено над нею летючки.

Українки взяли участь у Конвенції Американської Федерації Жіночих Клюбів

Ню Орлін (Л. Б.). — В днях 7-11 червня ц. р. тут відбулася конвенція Загальної Федерації Американських Жіночих Клюбів, яка нараховує одинадцять мільйонів членок. Належать до неї також чужинецькі жіночі організації, як наприклад німецькі, ізраїльські, філіппінські, багамські й інші. З національностей, які живуть на терені Америки, її членами є литовки, латишки, естонки, українки та інші. Конвенція відбувалася під гаслом „За Свободу і Розвиток". Присутніх делеґаток було яких дві тисячі, між якими були дві українки, які репрезентували дві окремі жіночі організації на терені Америки. Анастазія Вокер репрезентувала Союз Українок Америки, як друга місто-голова і референтка зв'язків Головної Управи СУА, як також голова Окружної Ради СУА на терені Дітройту. Марія Душник репрезентувала американську жіночу організацію під назвою „Жінки за Волю", як секретарка цієї організації , також, як членка Союзу Українок й організаційна референтка Головної Управи СУА.

Третій день конвенції був призначений на звіти інтернаціональних груп. Делеґатки цих груп під час „обіду національностей", майже всі у своїх народних одягах, звітували з діяльности своїх організацій. Анастазія Вокер подала точний перегляд діяльности і осягів СУА, а Марія Душник розповіла про заснування нею репрезентаційної організації дванадцять років тому, що складається з різних національностей, а особливо з жінок, які походять з східньої частини Европи і які пережили особисто комуністичний режим. Завданням організації „Жінки за Волю", є поборювати комунізм. Обидві українські делеґатки здобули собі признання в інших делеґаток конвенції. Їх знимки і короткі інформації про них були поміщені в льокальній пресі. Крім ділової частини на конвенції були доповіді й панелі на різні теми, між іншим на тему: „Комуністична загроза в Америці і в цілому світі" і „Виховання молоді". В останній темі було присвячено багато уваги проблемі „дво-мовности" американських дітей. Між іншим було сказано, що батьки, які володіють іншою мовою крім англійської, повинні обов'язково навчати своїх дітей, з раннього віку, цієї другої мови. З розвагової частини, треба згадати прийняття у жінки посадника міста, пані Скіро.

Назагал, конвенція була корисна і цікава, а присутність наших делеґаток підсилила зовнішні зв'язки з іншими жіночими організаціями.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

ДОБУДОВА ЦЕРКВИ-ПАМ'ЯТНИКА В БАВНД БРУКУ

Бавнд Брук, Н. Дж. — Ієрархи й консисторія Української Православної Церкви в ЗДА почали усі заходи для того, щоб ще в цьому році закінчити будову запляннованого проводом УПЦеркви-Пам'ятника в Бавнд-Бруку, Н. Дж. Архітектурна частина будови цього храму має бути закінчена літніми місяцями і в жовтні 1965 відбудеться його посвячення, після чого в ньому будуть постійні щоденні відправи. Будується Церква-Пам'ятник на пожертви широкого кола вірних УПЦ і прихильників цього великого почину.

ВОСЬМА КОНВЕНЦІЯ „ВЗАЄМНОЇ ПОМОЧІ" У ВІННІПЕҐУ

Вінніпеґ. — Асекураційне Українське Товариство „Взаємна Поміч" у Канаді відбуло у Вінніпеґу, в готелі Роял Александра 24 і 25 червня свою Крайову восьму конвенцію за час останніх трьох років діяльности. За фінансовим звітом ця установа придбала вже кругло два мільйони долярів. Президентом Товариства став поновно Іван Сирник — редактор „Українського Голосу", молодий адвокат Сергій Радчук — заступником президента, інж. Антін Добрянський (редактор „Нового Шляху") — секретарем, Андрій Павлик — поновно фінансовим секретарем, Йосип Кобзар — скарбником.

ПРОПАМ'ЯТНИЙ ЗНАЧОК МАРУСІ БЕК

Дітройт. — Американський Жіночий Комітет, в порозумінні з місцевим Українським Громадським Комітетом, вшанував подію вибору першої жінки до Міської Ради вперше в 250-літній історії міста Дітройту, Марусі Е. Бек, випуском Пропам'ятного Поштового Значка з її портретом. Цей Комітет рівнож звернув увагу громадянства на великі заслуги цієї визначної жінки для цього метрополітального міста, а головно для жіноцтва, за її 15-літнього урядування.

БЮЛЕТЕНЬ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В АВСТРІЇ

Зальцбурґ, Австрія. Спілка Української Молоді в Австрії, що її осідком є місто Зальцбурґ, почала видавати свій бюлетень. Перше число появилося з датою травня 1965 року. Як видавці й редактори підписують цей бюлетень Петро Головінський та Сергій Бовдій. Друкується бюлетень циклостильним способом.

о. ЮРІЙ БОДНАР НАЙМЕНОВАНИЙ НА МИТРОПОЛИЧОГО РАДНИКА

Рим. — Верховний Архиєпископ кардинал Йосиф Сліпий найменував о. Юрія Боднара, душпастиря церкви св. Володимира й Ольги у Віндсорі, Канада, Митрополичим Радником в признанні за великі його заслуги в понад 50-річній душпастирській діяльності.

ВИСТАВКА ПРАЦЬ МИХАЙЛА КМИТА В СІДНЕЇ

Сідней, Австралія. — В „Домініон Галлері" в Сіднеї (ріг Кастлерай і Партк Стр.) відбувалася наприкінці квітня і з початком травня ц. р. виставка картин Михайла Кмита, який кілька тижнів тому повернувся з ЗДА. На виставці виставлено 50 картин.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

ЗАМІСТЬ ДВОХ — СТО ОЧЕЙ

Інструктор. Це людина, більша частина часу якої минає у відрядженнях, вона завжди на передовому краї, там, де йде боротьба за вугілля, метал, хліб, — пише 13 червня в „Радянській Україні" О. Андреєв, секретар Черкаського обласного комітету партії.

У своїй великій статті партійний секретар вчить, як інструктор має працювати: він мусить бути у полі, в бриґаді, на фармі, бачити всі недоліки,і тоді „замість двох, у нього з'являється десять, сто очей". Іншими словами — бути гострим режимним наглядачем.

ДЕСЯТЬ ТИСЯЧ УЧНІВ „ПОСВЯТИЛИ" У РОБІТНИКИ

12-го червня в Києві біля пам'ятника Леніна „посвячували" у робітники десять тисяч учнів із 48 професійно-технічних шкіл.

Юнаки й дівчата схилялися на коліна і цілували червоні прапори. („Радянська Україна" з 13 червня).

УКРАЇНА ДІСТАЛА ДИПЛОМ ПЕРШОГО СТУПЕНЯ

За вирощування високих урожаїв сільськогосподарських культур у 1964 році і виконання плянів продажу зерна цукрових буряків, картоплі та інших виробів Москва нагородила Україну дипломом першого ступеня („Радянська Україна" з 11 червня).

УРОЖАЙ І РЕЖИМНА КОНТРОЛЯ

Зарясніли сходами картопляні плянтації. З краю в край пробігають зелені стрічки льону-довгунця. Розкушуються люпини. Швидко йде в ріст гречка. Особливо добрі вдалися озимі хліба. Їх майже на 90 тисяч гектарів більше, ніж було торік. Високі. Густі. Міняться сизиною.

Кореспондент В. Котов, що пише в „Радянській Україні" з 11 червня ці поетичні рядки, далі переходить до режимних справ: „Нині переглядається перестановка партійних сил. На збиральні аґреґати й токи будуть послані комуністи. Тут діятимуть новостворені партійні групи. На польових таборах, приймальних пунктах, токах розгорнуть роботу постійні й пересувні аґітаційні пункти."

„РОЗПЕРЕЗАНІ" НА ВУЛИЦІ

Секретарка комсомольського осередку в колгоспі ім. 19-го партійного з'їзду Миргородського району на Полтавщині, розповідає в „Молоді України" з 9 червня, як молодь проводить своє дозвілля.

„А свята?... — запитує вона. — Одноманітність і нудьга панують на наших традиційних вечорах. Суха лекція, кінофільм або коротенький концерт. Потім, як не прикро, неодмінно зустрінеш на вулиці і нетверезих, і „розперезаних"...

ГРИБИ НА ЗАКАРПАТТІ

Після теплих червневих дощів у гущавинах лісів Закарпаття виросло стільки грибів, що закарпатці не пам'ятають чогось подібного, — розповідає 11 червня в „Радянській Україні" М. Клипотюк. — Окремі щасливці за день збирають по 20-30 кілограмів лісових дарів.

ВИКОНАВЦІ ЧУЖОЇ ВОЛІ

У колгоспі села Громівки, Новотроїцького району на Херсонщині, у відношенні до колгоспників діє такий принцип: „підеш, куди пішлемо, робитимеш, що скажемо", — розповідає 9 червня Є. Дубовик, кореспондент „Молоді України".

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Медична опіка

Законопроєкт про медичну опіку над старшими віком особами переходить вирішну стадію законодатної машини: нема вже сумніву, що він буде в найближчому часі позитивно вирішений і, після узгіднення тексту між обома Палатами Конґресу, Президент негайно його підпише. Це буде важливий момент в історії суспільної опіки З'єднаних Держав: включивши медичну опіку над старшими віком особами в систему державної Суспільної Забезпеки (Совшел Секюріти), американська держава переймає на себе законний обов'язок опікуватися також здоров'ям своїх громадян. Правда, це покищо стосується тільки старших віком осіб і зумовлене різними передумовами, які витворилися у висліді компромісів в ході довгих нарад. Але переміг уже принцип — державної опіки над здоров'ям громадян. Слушно твердять різні коментатори, що на цьому теперішньому законі опіка держави над здоров'ям громадян не закінчиться.

На докладний розгляд закону прийде пора, коли появиться остаточний текст. Його контроверсійність на американському терені найкраще стверджує факт, що коли вперше ідея такої державної медичної опіки зродилася тут у 1920-их роках, то дійсністю стала вона щойно тепер. Це тільки доказ, що навіть здорові й добрі ідеї мусять спроквола промощувати собі шлях через різні перешкоди. Американський спосіб життя і вся традиція, яка сягає своїм корінням до піонерських часів і базується на приватній ініціятиві та приватному суперництві, була найбільшою перешкодою пропаґаторам державної медичної опіки. Але ось минулого тижня новий президент Американської Медичної Асоціяції, яка нараховує 206.000 членів з усіх 284.000 лікарів у ЗДА, д-р Джеймс З. Еппл, висловився проти тих лікарів, які погрожують бойкотом цього нового закону, популярно званого „медікер". Так ось і в АМА прийшла деяка перевірка поглядів.

Очевидно, що так звана соціялізована медицина в Британії, Західній Німеччині, скандинавських і інших західньоевропейських країнах виявляє чимало тіней: збільшення бюрократичної процедури, обтяжування шпиталів, обмежування числа лікарів, що займаються дослідно-науковою працею і т. д. Але стан здоров'я народів у тих країнах не гірший за стан здоров'я американців, а допомога незаможним жити і лікуватись — величезна. І тому й „медікер", без уваги на його подробиці та деякі невигоди, є великим поступом Америки в ділянці суспільної опіки.

Українці на Світовій Виставці

Корисну традицію для добра української справи і на славу українського імени започаткували українці нюйоркської метрополітальної округи, влаштовуючи 19 липня 1964 року під патронатом УККА Український День на Світовій Виставці в Ню Йорку. Відправлена стемфордським Владикою кир Йосифом Шмондюком Божественна Літурґія, промови українських представників, як також репрезентанта Конґресу ЗДА сен. К. Кітінґа, виступи українських хорів і танцювальних груп — усе це привертало увагу багатотисячної маси американських і закордонних відвідувачів Світової Виставки, знайомило їх з українцями, з їхніми змаганнями за незалежність України, з українською культурою. Українська мова й мистецтво домінували того дня на Світовій Виставці не лише в павільйоні, в якому відбувалася українська програма, але й по усіх її алеях та численних павільйонах.

Під українським прапором, що маятиме поруч американського, і під знаком українського хорового й танцювального мистецтва проходитиме також Український День, що його влаштовує в неділю 11 липня цього року окремий український комітет під протекторатом Українського Конґресового Комітету. Дбайливо і з великим накладом часу і сил приготована програма визначатиметься багатством мистецьких продукцій і виступів. Як і минулого року, українці привертатимуть увагу своїми народними одягами, згуртованістю і наполегливістю в пропаґуванні доброго українського імени. Про Україну і її боротьбу за свободу говоритимуть провідні українські діячі.

Ініціятивою влаштування Українського Дня на Світовій Виставці, що сягає до у багатьох відношеннях історичної участи американських українців у Світовій Виставці в Шикаґо в 1933-му році, захопилися й канадійські українці, які готуються до участи в Світовій Виставці, влаштовуваній в Монтреалі в сторіччя Канади — в 1967 році.

Підкреслюючи заслугу ініціяторів й організаторів Українського Дня на Світовій Виставці в Ню Йорку, треба висловити також і признання керівникам та численним виконавцям мистецьких частин їх програми, які вклали і вкладають багато енерґії, запалу, доброї волі і праці в цю корисну для всіх українців справу.

МОЛІМСЯ ЗА КРАЩУ ДОЛЮ НАШОЇ ЦЕРКВИ І НАРОДУ

ІЗ АРХИПАСТИРСЬКОГО ЗАКЛИКУ ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕННІШОГО МИТРОПОЛИТА КИР АМВРОЗІЯ

З приводу Тижня Поневолених Націй
18-24 ЛИПНЯ 1965 р.

Боже, послухай благання,
Нищить недоля наш край.
В єдності сила народу,
Боже, нам єдність подай!

Високопреподобні і Всечесні Отці, Преподобні Сестри, Шановні Провідники і Члени українських церковних і народних Організацій та Дорогі в Христі Брати і Сестри!

Минуло вже двадцять років, як закінчилася друга світова війна, але нема ще кінця неволі, яку вона принесла багатьом народам поза залізною і бамбусовою заслонами, а зокрема українському народові.

Будучи свідомим відповідальности за долю поневолених народів, Президент ЗДА проголосив Тиждень Поневолених Націй. Тільки три слова, а яку страшну картину виявляють вони собою про поневолені народи під комуністичним режимом!

Різні народи світу, зокрема український нарід, переживали в минулому всякі неволі та лихоліття, але такого ярма, яке наложили комуністи на український нарід, ніколи ще не було в історії. Були колись жорстокі і криваві наїзди турків і татар на українські землі, але тоді велика частина народу могла знайти захист у лісах, аж поки не перейшла турецька чи татарська навала. Однак від большевицького наїзду побожні християни і народні патріоти не могли себе охоронити. Навіть ті, що пішли на скитальщину, не мають спокійного життя, бо комуністичні аґенти пішли за ними у вільний світ, переслідуючи їх своєю настирливою пропаґандою і злосливими наклепами.

П'ятдесят років тому, під час першої світової війни, як російська царська армія зайняла Західню Україну, Галичину і Буковину, її солдати забирали майно нашого населення, а теперішні комуністичні наїзники забрали не тільки майно людей, але навіть своєю безбожницькою пропаґандою вдираються до людських душ.

При тому насуваються важкі питання: Чому таке жорстоке насильство над українським народом і українськими Церквами? Чому соціяльні умовини доведені тепер до кріпацтва? Чому ліквідується церковні і народні традиції українського народу? Чому виселюють українську молодь поза межі України? Чому масові вбивства та насильна смерть мільйонів українців, спричинена штучним голодом? Чому в'язниці, концентраційні табори, „промивання мозків", облуда та брехня там запанували? Чому рафінована аґітація, інфільтрація комуністичних аґентів та сприяння продажним елементам в Україні? Чому так багато могил з братніх костей на Сибіру та в інших відлюддях совєтської імперії? . . .

Не місце тут розводитися над причинами цього лиха. Історія скаже, хто спричинив його. За цю руїну українських Церков й українського народу будуть відповідати перед історією не тільки вороги, але також багато рідних синів і дочок України. Не забуваймо, що ми також пишемо історію для майбутніх наших родин, для нашого суспільства, для нашого народу та для нашої Церкви. Ми пишемо історію нашого патріотизму. Сьогодні, щоб бути правдивим українським патріотом, не вистачає співати „душу й тіло ми положим за нашу свободу", але треба стати в обороні тої свободи . . .

Проти руйнуючого червоного буревію ми мусимо знайти спільний фронт, спільну оборону. Нехай цей Тиждень Поневолених Націй пригадає нам пересторогу Божого Слуги Митрополита Андрея Шептицького з 1936 року: „Хто помагає комуністам у якійнебудь роботі, зраджує тим самим свій нарід. Ось правда, що її треба часто пригадувати" . . (Осторога перед загрозою комунізму Митрополита А. Шептицького, Львів 1936). За легковірність колишніх українських діячів у відношенні до комуністів український нарід заплатив тяжко і далі платить.

І в цю пору неволі і недолі для наших Церков і народу до кого ж маємо звернутися за поміччю? Звертаймося до Всемогутнього Бога словами: „Боже, послухай благання, нищить недоля наш край. В єдності сила народу. Боже, нам єдність подай"!

Тож з'єднаймося в молитві до Всемогучого Бога, щоб усмирив гіркі страждання України, а ворогам Христової Церкви і українського народу дав ласку навернення та пізнання, скільки лиха вони заподіяли, та щоб направили заподіяну шкоду всім поневоленим народам, а зокрема українському народові.

У всенародних стражданнях звичайно люди зверталися до Бога молитвою, постом і милостинею, щоб виблагати у Нього помочі для свого народу. Тож підім також ми за прикладом віруючих людей і молімся за кращу долю для нашої Церкви і народу: наложім на себе одноразовий добровільний піст під час Тижня Поневолених Націй, відмовляючи одного дня снідання, обіду або вечері, а заощаджені гроші передаймо на хворих і потребуючих скитальців, які прохають нашої помочі.

В Христі Ісусі становимо одне Містичне Тіло, тому стараймося відчути біль, горе і страждання наших братів і сестер в Україні і поза межами Батьківщини та скоро поспішім з поміччю для них. З цієї нагоди звертаюся до Всечесного Духовенства, Преподобного Монашества, Світлих Організацій та шляхетних сердець всіх українців католиків причиниться своєю пожертвою для бідних і хворих скитальців, які чекають на цю поміч. В тій цілі проголошую збірку в неділю, 18 липня 1965 р., під час усіх Служб Божих.

Нехай думка про поневолену Україну і Українську Католицьку Церкву на рідних землях під большевицьким ярмом віддіб'ється сильним відгомоном у Ваших серцях та збудить до чину на славу Божу і добро українського народу.

† АМВРОЗІЙ
Митрополит

О. Батюта

НІКОЛИ НЕ ПІЗНО

II

Дуже оригінальний, просто революційний погляд висловив наш земляк, професор Богомолець, заявивши, що ми такі молоді й здорові, як сполучна тканина нашого тіла. Велика ідея, надзвичайна теорія, бо сполучна тканина зв'язує - цементує клітини всіх органів, оболонок костей і покровів тіла. Чого був би вартий скелет без сильних м'язнів, а м'язні не можуть бути міцнішими без сильної сполучної тканини. З практики знаємо: коли цемент відповідно приправлений, будова міцна і довговічна; старі, добре зцементовані будинки стоять тисячі років.

Знаний учений Мечніков запевняв, що наша молодість залежить від нашого шляху травлення — шлунку, тонких і товстих кишок. Не можемо заперечити цієї істини, бо кожен з нас переходив стан, коли найменша неретулярність у травленні цілковито витручувала нас з рівноваги. Кріпка, повнокровна будова слизових оболонок травного шляху, справна і нормальна продукція квасів і травних соків, ензимів, ферментів і властива фльора в кишках — передумова і запорука здоров'я. Деякі вчені твердять, що наша молодість і здоров'я залежать від справности наших залоз, розсіяних по всьому тілі. Це велика правда, бо численні залози продукують гормони і різні менше знані субстанції, які керують, нормують, реґулюють, побуджують або гальмують функції організму. Це власне залози викрешують іскорки, що освітлюють дорогу нашого буття, і брак або надмір тих іскор може занурити єство в темряву горя і розпуки.

Дехто каже, що молодість і здоров'я залежать від дієти, згідно з реченням: скажи, що ти їси і я скажу, яке твоє здоров'я.

Всі вище згадані твердження цілком слушні, бо справа здоров'я, юности, довговічности лежить у справності, доброму функціонуванні поодиноких органів і в їх гармонійній співпраці. А тому найбільш переконливим видається твердження д-ра Д. Гавзера, що стан здоров'я залежить від цілого комплексу життя і відживлення. Коли наше життя „розважливе", не відбігає від законів Божих, а відживлення раціональне, принаймні зближене до натурального, тоді кров, циркуляційна система, шляхи травлення, дихання і виділення, всі залози і органи працюють справно і реґулярно, тоді не постають порушування функцій і метаболізму в організмі, — тоді людина тішиться здоров'ям.

Про всі процеси, що відбуваються в нашому організмі, мусимо знати хоч побіжно, щоб відповідно організувати наше життя і відживлення, щоб уміти хоронити себе, знати, як успішно поборювати від'ємні впливи занадто високої цивілізації.

Щоденне дбання за здоров'я, довговічність багатьом може видаватися благим, еґоїстичним, але так не є. Найбагатша, з найвищою в світі цивілізацією Америка має коло 15 мільйонів умово- і нервово - хворих, веде перед у недузі рака, серцевих і хронічних недугах, і це вже є проблемою державного маштабу. В країні, де лише „пташиного молока" бракує, маємо значний відсоток невластиво відживлених, найбільше анемічних жінок і дітей.

У москалів існує дотепний подекуди злосливий звичайжарт: при зустрічі, замість нормального „как поживаєте?", питають: „как пожовиваете?". Жити довго, щоб лише „пожовивать", не варто, але жити здоровим, повним, продуктивним життям якнайдовше і бути чинним для добра громади — слід!

Причиною низької відпорности і поширення хронічних недуг у цивілізованому світі є занадто приспішений темп життя у дуже відмінних від натуральних умовинах, як також вади та брак поміркованости у відживленні. Напівдикун в Африці, навіть у біді, недостатках і в голоді, більше натурально відживляється ніж широкі маси населення Америки, де багато продуктів широкого вжитку позбавлені натурального стану, будуючих, відживчих елементів. Ці продукти у чарівному опакуванні можна, без великого ризика помилитись, назвати „натинг фудс". Фабричні продукти часто мають в собі невластиві, небажані або навіть шкідливі, небезпечні субстанції.

Тварин оберігає інстинкт, ми втратили його, а тому мусимо посідати знання, вміти оберігати себе в сучасних, таких відмінних від натуральних, умовинах життя. Вояк проходить роками науку і вправи, щоб уміти пристосуватись до обставин під час війни, щоб успішно боронитися.

Усі держави, всі військові штаби ведуть дуже коштовну розвідку, щоб пізнавати силу, вишкіл, озброєння ворога. Але ми не вважаємо за потрібне, не поспішаємо здобувати необхідне знання для охорони власного здоров'я і життя.

Президент Труман заповів був свого часу акцію в напрямі збереження здоров'я, краси і працездатности широких мас населення ЗДА. Про красу треба завжди пам'ятати, бо то є зовнішня ознака здоров'я. На жаль, заклик Президента залишився гласом вопіющого, не знайшов відгуку, бо таки тяжко перевести навіть найкращі ідеї в 180-мільйоновій масі людей. Але ми, українці, творимо порівняно скупчену громаду, і така акція є можливою.

Якими шляхами треба направляти допущені помилки і запобігти новим помилкам, як перевести в життя ідею про збереження найбільш цінного — здоров'я? Шляхів може бути кілька.

Поперше — періодичні лікарські оглядини, реґулярні і своєчасні, а не тоді, коли „Грім гряне". Медицина сьогодні стоїть на дуже високому поземі і доконує чудес, так що навіть найгрізніша недуга може бути викрита на початках, не допущена до дальшого розвою.

Подруге — здобування знання про охорону здоров'я через доцільне відживлювання організму. Отже, — обложитися книжками і студіювати проблеми зміцнення і охорони здоров'я. Процес здобування знання можна дещо скоротити, творячи клюби, групи заінтересованих людей, які, поділивши між собою теми, виголошували б відповідні реферати. Прикладом можуть служити клюби в Ню Йорку і Канаді, які об'єднують людей, загрожених серцевими недугами, або тих, що мали атаку серця і видужали. Реґулярні курси, ведені компетентними особами, можуть ще більше прискорити осягнення мети.

І нарешті — організувати пункти порад та інформацій при товариствах і громадських установах (ЗУАДК — ідеальний пункт опертя).

Здоров'я — найцінніша річ у світі, а тому варто докласти всіх старань, використати всі можливості, щоб зберегти його якнайдовше.

(Кінець)

ГОЛОС ЧИТАЧА

ЩЕ НЕ „СОВЕРШИШАСЯ"

„Совершишася" — такий був титул передової статті, видрукованої в „Свободі" тоді, як вмуровували документи під пам'ятник Шевченкові у Вашинґтоні. Тоном і змістом Редакція хотіла сказати читачам, що ми спромоглися на величавий успіх. Правда, це коштувало нас багато труду і грошей, і ми перемогли багато перешкод зі всіх сторін.

Та, на мою думку, справа ще не закінчена, і ми не можемо „ликувати" доти, поки „маленька" справа з „маленькою" поштовою маркою не буде позитивно для нас полагоджена.

До справи будови пам'ятника ми зуміли заанґажувати багато сенаторів і конґресменів, а справа шевченківської марки застрягла, і нема вигляду, що вона буде полагоджена. Покищо тихо на цім відтинку — справу призабули.

Тож зачинаймо наново всією силою і всіма можливими способами форсувати цю справу аж до переможного кінця.

Не тішмося, коли на якімсь бенкеті скажуть нам кілька приємних слів чи пришлють привітальну телеграму з нагоди якоїсь конвенції. Скажім усім цим панам, нехай покажуть на ділі, що вони наші приятелі.

Я вірю, що Шевченківська марка таки появиться, і це напевно матиме історичне значення для нашої справи. Аж тоді всі скажемо собі: „Совершишася!"

Ол-Ло.

Дірборн, Миш.

З НАШИХ БУДНІВ

КУМ У НОВІЙ РОЛІ

При добрій волі та охоті завжди, при кожній нагоді можна гогось корисного навгитись. Так, наприклад, під гас останнього організаційно - секретарського курсу Українського Народного Союзу на Союзівці з блискугого докладу д-ра Ярослава Падоа я довідався, що належить до першого і священного обов'язку хресного батька або так званого кума. Отож, його обов'язком є не лише тримати дитину до св. хрищення і купити їй хрестик на шию, але, перш за все, затягнути маленьку душу в карні лави Батька - Союзу, тобто, іншими словами, зразу бахора заінсюрувати!

— В Америці так заведлося, — говорив доповідаг, — що тільки привезуть немовлятко з породільні до хати, цю хату зараз же облягають звідусіль аґенти різних асекураційних компаній та один наперед одного стараються встромити батькам забезпегневу полісу для дитини. Якщо це українська дитина, ти, організаторе ги секретарю УНСоюзу, мусиш бути першим на полі бою і, хог би мав перед собою десяток конкурентів — мусиш вийти з цієї баталії переможцем! А найлегше буде тобі здобути новонародженого глена, коли станеш перед тим його хресним батьком!

Агі! Така проста, здавалося б, істина, і як же це сталося, що я й досі її не розкумекав! Аж тепер мені ясно, гому мій приятель і головний радний УНСоюзу Іван Одежинський, завжди виходить першуном з усіх майже пробоєвих кампаній! Та ж він — хресний тато, коли вже не половини, то бодай третини славного міста Філядельфії! Ех, якби то я був знав раніше цей „ґімік" — може сьогодні і моя фотознимогка красувалася б на сторінках „Союзової Трибуни" поміж пп. медаленосцями! Я, вправді, не кумував так гасто, як колега Одежинський ги головний радний, Богдан Зориг з Торонта, але теж маю деякі заслуги на цьому фронті і півдозена хрищеників та хрищениць, як-неяк, у мене є! Який сором, що їх поасекурували інші, меткіші за мене хресні тати!

В цьому місці таки мушу висловити публігно свій тяжкий жаль до головної канцелярії УНСоюзу — гому вона досі не надрукувала відповідної літератури для кумів? . . Є ж у нас, під руками, вигерпні брошури-інструкції про різні роди грамот і різні форми забезпегень, є прекрасно зілюстрована нашим мистцем Еком ціла, можна сказати, поема про акцидентову грамоту, гимало вже пеанів написано й про нову зброю УНСоюзу — термінову грамоту, а про таку важливу справу, як належне освідомлювання хресних татів-кумів, Батько - Союз ще досі не подбав, — на жаль, треба сказати!

Моя думка така, що, поки появиться на цю тему якась література, не зашкодило б хог восени зорганізувати на Союзівці спеціяльний вишкільний курс для кумів. В усякому разі асистент головного секретаря УНСоюзу, п. Влодзьо Сохан, сказав, що це не погана ідея . . .

ЯКЕР

● У столиці Данії Копенгазі посадник міста Ню Йорку Роберт Вагнер виголосив промову до 25.000 данців з нагоди відзначування американською колонією в Данії свята 4-го Липня. Вагнер заявив, що мрією кожного нюйорського посадника є знищити нюйорські халупи. Він прославляв 350.000 американських данців.

Августин Штефан

ЗАКАРПАТТЯ РОКУ 1914-ГО

(4)

На почин греко - католицького єпископа в Ужгороді — Юлія Фірцака[10], мадярська влада підняла р. 1867 широко закроєну акцію для поліпшення господарського стану закарпатських українців. Акція р. 1897 відносилася лише до Березької жупи і пізніше мала поширитися на Мараморську, Уґочанську, Ужанську, Мемплинську жупи та на Пряшівщину. Руська чи Верховинська Акція велася на папері аж до кінця першої світової війни, в дійсності до р. 1914.

Еґан вивчив відносини у великім мастку графа Шенборна, який посідав 37% цілої Березької жупи, мавши там — 314 300 акрів землі. Пізніше Еґан студіював український кооперативний рух в Галичині. Результати своїх студій подав у трьох меморандумах міністерству[11].

Еґан бачив причину закарпатської нужди передусім у несправедливій комасації, тобто розмежуванні земельних мастків, переведеній ще в добі абсолютизму, в роках 1850-1867. Комасація мала за ціль з'єднати порозкидувані земельні ділянки до одної цілости. При комасації великі поміщики дістали громадські землі, пасовиська та луги, і селяни мусіли брати в оренду землі через посередництво жидівських наємників за потрійні або й почвірні ціни. Внаслідок цього найважливіше джерело заробітку закарпатських селян, скотарство, сильно зменшилося, і селянство зубожіло. Дійшло до такого стану, що 70-75% худоби було в жидівських руках, а навіть і те, що було в українських руках, аж до 90% було наспіл, тобто половина худоби належала жидові.

Другою причиною нужди, на думку Еґана, була надмірна іміґрація на Закарпаття жидів з Галичини і навіть з України[12]. Ті жиди спочатку експлуатували своїх одновірців, а коли вже мали маленький капітал, то зачали виманювати гроші від українців. Якраз ці „свіжі" жиди стали найгіршими лихварями.

Рівночасно багато жидів, головно таких, що говорили по-мадярськи і по-німецьки, переселювались до мадярських міст, перш за все до Будапешту[13], а звідтам до Відня.

Про меморандуми Еґана і про нелюдські умовини на Закарпатті заговорила мадярська й німецька преса і популярний мадярський публіцист, посол до парляменту Міклош Барта (1848-1905) у книжці „В землі хозарів" гостро критикував злочини, надужиття лихварів та недбалість і нечинність мадярської влади[14].

Під впливом обурених голосів домашньої і закордонної преси та на домагання громадянства мадярська влада приступила до направи, і міністер хліборобства Дарані перевів деякі реформи[15]. Схвалено окремий закон про лихву і заведено позичкові каси та споживчі дружества. Року 1914 було вже 288 позичкових кас, 86 споживчих, 23 господарських, 16 кошикарських і 11 мішаних кооператив. З мастку Шенборна і від державного скарбу (кінчтар) селяни одержали біля 30 000 акрів пасовиська і закупили біля 12 000 акрів орної землі. Мукачівська „Верховинська Експозитура" розділила між селянами кількасот штук расової худоби. До р. 1914-го біля 10 000 селян взяло участь в 50 господарських курсах, а в рр. 1898-1914 у господарських школах училося 1 920 хлопців. Урядове видання мадярського міністерства закордонних справ твердить, що мадярська влада в рр. 1898-1918 уділила закарпатським українцям 36 000 000 корон допомоги, з чого 1 500 000 повернено[16].

Значна частина тих 36 000 000 корон не пішла до рук українських селян, бо 20 000 000 корон відшкодування за шкоди внаслідок боїв у Карпатах в роках 1914-15 виплачено не лише селянам, але й поміщикам та громадам, а ціла акція мала біля 9 000 000 корон адміністративних видатків.

Однак, безсумнівно, що „Верховинська Акція" причинилася до поліпшення життьових умовин багатьох закарпатців і, коли взяти під увагу гроші, що їх закарпатські емігранти в З'єднаних Державах посилали своїм родинам, то належить ствердити, що економічний стан закарпатського селянства р. 1914 покращав, хоч все ще був далекий від задовільного рівня.

[10] Мукачівський єпископ 1891 - 1912. Народжений р. 1863 в Худльові, Ужгородська жупа, як син гр.-кат. священика. По скінченні богословських студій одружився, але скоро повдовів і став професором Богословського семінару в Ужгороді. Р. 1876 був іменований канонiком. Пізніше Велика Березна вибрала його послом до парляменту. Р. 1903 заложив учительську семінарію для дівчат в Ужгороді. Він щиро любив свій нарід і старався поліпшити його господарське положення, що до певної міри йому вдалося. Однак не міг оборонити закарпатців від насильної мадяризації. Помер р. 1912 в Ужгороді.

[11] Дід Еґана виемігрував з Ірляндії до Мадярщини. Еґани мали власне господарство в Бороштянкеві, за Дунаєм. Еде Еґан студіював агрономію у Відні і в Галлі. Після одруження він своє власне господарство в Ворошт янкеві, господарство дружини в Прусах і писав статті на господарські теми, зокрема з ділянки молочарства. Своїми фаховими статтями звернув на себе увагу міністерства хліборобства і став працювати там як урядник. Еґан домагався організації кооператив, перш за все кредитових. Тому, що посередники брали лихву при оренді земель, Еґан добився, щоб шенборнські мастки орендувались безпосередньо ораниці, пасовиська та луки і домагався схвалення закону проти лихви. Деякі особи вважали акції Еґана за порушення своїх інтересів і зажадали відкликати Еґана від ведення „Руської Акції". Але Еґана оправдано, і міністерство хліборобства довірило йому вести „Верховинську Експозитуру". Цю назву дала влада, щоб не пригадувати закарпатцям, що вони „русини". Незадовго після цього Еґана знайшли застріленого. Про його смерть є різні здогади, дехто висловлював підозріння, що Еґана вбили жиди. Урядове слідство не дало жадних вислідів. Див.: В. Пачовський: Срібна Земля, Ню Йорк, 1959, стор. 59. Августин Волошин в збірнику Podkarpatska Rus, Братислава, 1936, стор. 56, Бахтин: Угорская Русь, Петроград, 1915, стор. 27. В. Boysak: The Fate of the Holy Union in Carpatho-Ukraine, Toronto — New York, 1963, pp. 119, 120. C. A. Macartney: Hungary and her Successors, London, New York, p. 202, та інші.

[12] Між Галичиною і Закарпаттям не було прикордонної сторожі аж до р. 1919. Подорожній рух контролювала жандармерія.

[13] В Будапешті перед війною було вже так багато жидів, що мадяри жартівливо називали Будапешт Юдапештом.

[14] Bartha Miklos: Kazar Foldon, 1901, Kolozsvar. Книжка вийшла в чеськім перекладі під назвою "V Zeme Kazaru". Хозаря це були турки, що прийняли жидівську релігію.

[15] А. Павлович (1819-1900), священик, закарпатський письменник, у листі з 6 жовтня 1899 пише: „чтоб... наш русскій народ, которому в нужді стенящему великодушное отечественное правительство подавает помощ, да благоденствует любимое отечество наше, да живет министр Дарань на многая благая літа". Альманах Возрождения 1936, Прага, стор. 39.

[16] The Hungarian Peace Negotiation, Budapest, 1920-22, Vol. III., p. 376.

(Далі буде)

Дарка Черепенко

Вечір Олеся та Ольжича в Сан Франсіско

Українська громада в Сан Франсіско, хоч і мала числом, та вона активна.

З ініціятиви Організації Державного Відродження України (ОДВУ) відбувся в Сан Франсіско 19-го червня Вечір Ольжича, який був в дійсності вечером видатного українського поета Олеся (Олександра Кандиби) та його сина Ольжича, відомого, молодого українського археолога, вибагливого поета українського героїзму, та видатного керманича українського протинімецького резистансу під час другої світової війни. Олесь помер в Празі в 1944 році на 66 році життя, а його син Ольжич закатований 9-го червня 1944-го року в німецькому концентраційному таборі Саксенгавзен, маючи всього 36 років.

Вечір відкрив голова Делеґатури ОДВУ в Сан Франсіско Михайло Цар і попросив д-ра Я. Шумелду керувати програмою.

Д-р Я. Шумелда з'ясував спільний життьовий шлях Олеся і Ольжича та попросив присутніх вшанувати їх пам'ять однохвилинною мовчанкою. Забрав слово голова Відділу Українського Конгресового Комітету Александер Лисько. Він відмітив значення літературних вечорів у житті кожної громади та героїзм Ольжича в боротьбі за волю України від німецького окупанта. Авторка цих рядків прочитала уривок про Ольжича з твору письменника Михайла Бажанського „Мозаїка квадрів в'язничних", де він описує життєвий шлях Ольжича та лють Гештапо в погоні та допитах про нього в німецьких концентраційних таборах.

Цікавими та свіжими були спомини про зустріч з Ольжичем перед його відходом до Києва, д-ра Володимира Оренчука, відомого учасника визвольного руху під проводом полк. А. Мельника, та довголітнього в'язня німецьких концентраційних таборів. Він відмітив, що Ольжич під час війни бачив себе головно вояком за свободу українського народу.

Бадьоро та ніжно деклямувала панна Лідія Жеребинська, членка МУН, поезію Олеся „Ой не сійтесь, сніги". А після неї прийшов живий спомин про Ольжича керівника вечора д-ра Я. Шумелди, який співпрацював тісно з Ольжичем від весни 1940 року до його в'язнення весною 1944 року. Перед нами, мов на екрані, пройшли перші наукові осяги Ольжича, зокрема його успішні археологічні розкопи, доцентура в Гарвардському Університеті, ріст Ольжича як поета, та відповідального політичного керівника, який мав великий вплив, як член ПУН, на державне будівництво Карпатської України в 1938-39 році. Може ще цікавішими були яскраво описані картини з дій протинімецького резистансу під проводом полк. А. Мельника під час другої світової війни та вузлової ролі в цьому русі Ольжича, який весь час вів відповідальні та загрозливі відтинки.

Ольжич керував всіми заходами для швидкої відбудови всього українського життя на Надніпрянщині осінню 1941-го року, щоб вирвати ініціятиву з рук німців і ставити їх перед фронт організованої української сили. В 1943 і 1944 роках, коли розгортався український повстанчо - партизанський рух і одночасно йшли приготування на довгу боротьбу українського підпілля в новій підсовєтській дійсності, багато ниток цих заходів збігалося до Ольжича. Він старанно передавав всі матеріяли про німецькі звірства в Україні для пересилки їх різними шляхами до невтральних чи аліянтських країн.

Особливо цікавими, хоч може й болючими були описи керівника вечора масових арештів і розстрілів прихильників руху полк. Мельника на Надніпрянщині в 1941-43 роках, майже поголовного загнання всього керівного активу із західньо-українських земель, Італії, Франції, Бельгії, Австрії, Німеччини та Чехії в німецькі концтабори з полк. А. Мельником включно. І в усіх цих хвилях арештів Гештапо шукало за Ольжичем, який з педантичністю науковця міняв свої місця перебування та кватири.

Гештапо заарештувало Ольжича аж весною 1944 року, коли у Львові впала вся циклостилева техніка ОУН, зв'язкові і правдоподібно німецька поліція впала на сліди системи його кватир і зустрічей. В концентраційному таборі Саксенгавзен Гештапо тортурувало його та вимагало від нього ряду підпільних таємниць, запідозрюючи його у зв'язках із Західніми Альянтами. Ольжич був без без сумніву закатований 9-го червня 1944 року, в періоді часу, коли відбувалися десанти Західніх Альянтів на Европу. Німці не видали ні рідні ні полк. Мельникові навіть попелу О. Ольжича, який правдоподібно був розсіяний десь на піщаних полях Саксенгавзену, щоб затерти по ньому весь слід.

Панна Маруся Черепенко, членкиня МУН, деклямувала з відчуттям Олеся „Яка краса", а авторка цих рядків „Рання Молитва", „Нащо слова", уривки з поезії „Незнаний вояк'. Серія деклямацій закінчилася живою та бадьорою поезією Олеся „Живи Україно".

Присутні, серед яких був ряд нових облич, зокрема д-р Гуцул з Каліфорнійського Університету, оплескували із захопленням усі точки. Цей літературний вечір закінчив д-р Я. Шумелда подякою всім виконавцям програми, присутнім на залі всечесним отцям наших церков, гостям, а зокрема д-р Т. Животенкові за намалювання портрету О. Ольжича, який прикрашений квітами пишався на сцені й немов закликав усіх, щоб ішли його шляхом боротьби.

Дарка Черепенко

Загальні Збори Відділу УККА в Балтіморі, Мериленд

12-го червня в приміщенні „Самопомочі" в Балтіморі відбулися Загальні Збори місцевого Відділу УККА, в яких взяло участь 51 умандатований до голосування платник УНФ, представники майже всіх місцевих організацій та уповноважений Централі УККА д-р Микола Ценко з Філядельфії.

Зборами вела Президія в складі: д-р А. Лемішка — голова, мґр В. Романовський — заступник, І. Радь — секретар. Збори вибрали комісії — мандатну в складі: д-р А. Раставецький, інж. Б. Саламаха, В. Татчин; номінаційну: мґр. В. Романовський (голова), д-р А. Лемішка, п-і Р. Зелинська, проф. П. Войтович, К. Баб'як, д-р А. Раставецький, інж. Т. Хархаліс; резолюційну: п-ні Раїса Зелинська (голова), О. Зінкевич (речник комісії), І. Малько, інж. В. Сушко, Е. Притула.

Звітували члени уступаючої Управи: д-р Д. Коструб'як (голова) О. Зінкевич (культурно-освітній реф.), д-р А. Раставецький (рефер. УНФ), інж. Б. Саламаха (скарбник), інж. О. Стельмах (заступник голови), В. Татчин (референт школи українознавства), інж. Т. Хархаліс (Організаційний реф.), Т. Попович (секретар), В. Корж (господар).

В звітовому часі Відділ влаштував: академію 1-го Листопада, академію 22 січня і 50-ліття УСС, Шевченківський концерт, Шевченківський концерт української молоді, а крім цього спільну нараду з представниками всіх місцевих організацій, Живу Газету, — присвячену американським виборам, а разом з іншими організаціями — брав два рази участь у фестивалях „День всіх Народів", Святвечірню зустріч, Шевченківську доповідь ред. Д. Корбутяка та спроваджено український театр з Філядельфії. З ініціятиви УККА влаштовано Крутянську Академію, в якій взяли участь всі місцеві студентські і молодечі організації.

З рамени Відділу зорганізовано Загальноукраїнський Хор, який брав участь в різних імпрезах, і який очолює д-р Д. Коструб'як, а диригує ним проф. І. Сенюта.

Підготовкою всіх імпрез займавсь Імпрезовий комітет, який відбув у діловому році 17 засідань. В мистецькому оформленні балтіморських імпрез УККА найбільше праці вложив Орест Поліщук, а допоміжними були також Т. Михайлишин, Т. Кузьмів, І. Калиновська.

За цілість праці Управи, яка відбула в звітовому часі 9 засідань, звітував д-р Д. Коструб'як, який вказав на ряд наших труднощів, які доводилось Управі переборювати. Завдяки якраз д-рові Д. Коструб'якові відділ УККА в Балтіморі добивсь неабияких успіхів у своїй діяльності.

За збірку на Український Народний Фонд звітував ентузіяст цієї справи д-р Андрій Раставецький. Збірка на УНФ в Балтіморі поставила наш Відділ на друге місце після Філядельфії, що є неабияким успіхом. Балтімор має одного стодолярового платника, яким є п. І. Бойко, а крім того 9 25-долярових платників, ними є: Теодор Чорній, д-р Д. Коструб'як, д-р М. Ласійчук, д-р А. Лемішка, д-р А. Раставецький, інж. Є. Ратич, інж. О. Стельмах, інж. Б. Саламаха й інж. І. Шморгун. В загальному в діловому році на УНФ вплатило в Балтіморі 118 осіб і 17 організацій на загальну суму 1490 дол.

Після звітування членів Управи, Контрольної Комісії (д-р А. Лемішка) і Товариського Суду (п. А. Траска) зі словом до присутніх звернувся представник Централі УККА д-р М. Ценко, який відмітив, що балтіморському Відділові УККА, за його конструктивну працю належиться спеціяльне признання та його слід поставити за зразок для всіх Відділів УККА.

Над звітами Управи відбулась в деяких моментах оживлена дискусія.

До нової Управи вибрано одноголосно (при кількох стриманих) таких осіб: д-р Д. Коструб'як — голова, О. Хархаліс — заступник, Т. Попович і М. Поліщук — секретарі, інж. В. Сушко — культурно-освітній реф., д-р А. Раставецький — реф. УНФ, А. Чорній — організаційний, О. Зінкевич — пресовий реф., інж. Б. Саламаха — скарбник, В. Корж — господар, В. Бойко, О. Поліщук, Б. Войтович, С. Поліщук — вільні члени. Контрольна Комісія: інж. О. Стельмах (голова), А. Траска, К. Баб'як — члени; Товариський Суд: В. Романовський, д-р А. Лемішка, М. Вацлавів. Збори закінчено прийняттям резолюцій, проти яких голосувало 4 особи.

Осип Зінкевич
(Пресовий реф. Відд. УККА)

Попис учнів в музичній школі М. Ґарбович-Стадник

Попис дітей і молоді, учнів гри на піяно пані Марти Ґарбович-Стадник відбувся 19-го червня в музичній залі Будинку Мистецтва в Шикаґо.

Програму складено так, що спершу виступали наймолодші учні з простішими музичними речами. Далі виступали заавансовані зі складнішими творами. Тому і враження присутніх, головно родичів учнів, були щораз сильніші.

Малий хлопчина Юрій Роздольський сміливо йшов до піяна, і повільно на пам'ять заграв „Українські мелодії" в аранжеровці І. Берковича. За ним з таким же виразом певности виступив Юрій Когут, програвши „Ой лопнув обруч" в тій же аранжеровці. Марта Салдан також на пам'ять показала своє уміння в довгих „Індіянських танцях" ар. Б. Кременлієва. Вона грала і сама вслухувалась в своє виконання. Юрчик Когут з сестрою Іриною, не дуже старшою від нього, виступили з дуетом, граючи по нотах настроєве „Реве та стогне Дніпр" ар. І. Берковича. Марія Гриценяк показала солідну підготовку і музичну пам'ять в довшій „Казці" І. Беркова і в „Циганському танці" Г. Кашау.

Сміливо програли свій дует „На двірці короля" М. Колінського — Уляна Крехтяк і Ліда Скуб'як. Марта Лаврів насолоджувала публіку своєю елегійною грою „Малаґуеня" Лекуна-Сутермана. Ту елегію розвіяли Марія Гриценяк зі своїм старшим братом Юрком дуетом танку лов. Грали вправно, по нотах. Гарно програли свої точки: Леся Роздольська — „Турецький марш" Бетговена і „Українську народну пісню „Берковича, а Лариса Стародуб — „Сонатіну" Дункомба. Значно складнішу річ з якоюсь м'ягкою технікою ударів, грала Уляна Крехтяк „Сонатіну" Ф.-маджор Бетговена. Вправно, вільно заграли дует Л. Роздольська і Л. Скуб'як „У сусіда хата біла" Берковича. Переборола труднощі у своїй грі Зоряна Турчин частинно на нотах, а потім, розігравшись, і без нот „Сонатіну" Клементі. Рома Ільницька прекрасно справилась з „Літаючими листями", опус 147 ч. 2" Килінґа. Насолоджувались ми дуетом двох Ірен — Дачишин і Когут, що програли Шуберта — „Два вальси". Ліда Скубяк показала свою музичну пам'ять, коли програла „Літаюче листя, опус 147 ч. 3. Килінґа. Вона ж з Ір. Когут, програли „В'язанку українських народних пісень" в ар. І. Білогруда. Ліда Стародуб дивувала музичною пам'яттю, виконуючи довгу й складну річ „Прелюдію" Шопена. А за нею Ірена Когут подібно ж захоплювала нас бравурними звуками „Фантазії" Шумана. Конкурував із нею в прегарній грі Юрій Савин, виконуючи „Мадярську рапсодію" Килінґа.

Але згадаємо і вчительку п-і М. Г. Стадник. Вона обдарувала присутніх своїм мистецтвом гри один раз в дуеті зі своєю ученицею Ромою Ільницькою „Чардкшу" ар. Лова, а вдруге з Іриною Когут — „Військового маршу" Шуберта. Це була нагорода слухачам та честь і відзначення для тих учениць, що мали щастя грати зі своєю учителькою.

Гарним закінченням попису був виступ Юрія Гриценяка, який грав „Мадярські танці" Брамса.

Всі виконавці діставали заслужені щедрі оплески. Але за ті успіхи найбільша подяка належиться їхній учительці.

Серед учнів п-і Марти Гарбович-Стадник видко дисципліну, хоч вона з ними поводиться як з меншими своїми приятелями, а вони вільно звертаються до неї з своїми запитаннями.

П-і Марта Гарбович-Стадник це раз показала себе повною українською талановитою педагогічною силою. Вона вже кілька років учить в Американській музичній школі у Вінетті.

Антін Куцинський

● Французький президент Шарль де Голль прийняв на збірній авдієнції шістьох африканських президентів і конґолійського прем'єра Мойсе Чомбе. Всі вони прибули до Парижу з нагоди вінчання сина президента Побережжя Слоневої Кости з сестрінецею президента Того.

Околиця Лігайтону підготовляє велику маніфестацію Тижня Поневолених Народів

Заходами Організаційного Референта Головної Управи Об'єднання Прихильників УНР в ЗДА, створено три-членний ініціятивний Комітет для Тижня Поневолених Народів Лігай-Вайської Округи, в особах інж. О. Клисяка, Івана Зазворського та п. Камінського. Ініціятори запросили до участи в творенні Ділового Комітету священиків Укр. Католицької й Укр. Православної Церков з головуванням Монс. Тиханським, а в тому представників і священиків сусідніх християнських Церков. Запрошено також представників українських, громадсько-політичних організацій. В нарадах взяло участь 17 осіб, в тому трьох священиків. До Управи Ділового Комітету обрано на голову інж. Осипа Клисяка, на першого заступника голови Івана Зазворського, голову УККА в Аллентавн, Па. та на другого заступника голови д-ра Петра Рибака з Бетлегему, Па., а на секретаря п. Камінського, голову Ліґи Кат. Молоді на Лігай Велі. На організаційних референтів обрано п. Хорвата, голову Організації Оборони Лемківщини, та Михайла Голеця. Господарем імпрези Тижня Поневолених Народів обрано інж. М. Чаповського, як також запрошено конґресменів і майорів міст, та ініціятора резолюції створення Тижня Поневолених Народів конґресмена Флада.

Маніфестаційна демонстрація проти комуно-атеїстичного окупанта України, та інших країн повинна притягнути народ волелюбної Америки на цю демонстрацію, а передовсім українців, щоб тим способом стати в обороні Божих і людських прав усіх народів.

Нашим братам і сестрам в рідному краю московські безбожники заборонили рідну мову, рідні церковні відправи, звичаї й обичаї, тому нашим священним обов'язком бити у дзвони тривоги, а ними є Демонстративна Маніфестація Тижня Поневолених Народів на вільній землі Вашинґтона. Політ. маніфестація „Тижня поневолених народів" відбудеться 18 липня 65 р. о год. 3 пополудні на оселі ім. Ольжича в Лігайтоні, Па.

Осип Клисяк

„СВОБОДА" НЕ ПОЯВЛЯЄТЬСЯ В ТИЖНІ ВІД 19 ДО 24 ЛИПНЯ

Як уже відомо з інших повідомлень, щоденник „Свобода" і англомовний „Український Тижневик" не появлятимуться в тижні від 19 до 24-го липня. Причиною цієї затримки є те, що „Свобода" й „Український Тижневик" зміняють свій формат, достосовуючи його до стандартного формату американських газет, і це вимагає цілого ряду технічних перестановок, як також деяких змін у друкарських машинах, що й будуть переведені впродовж згаданого тижня. „Свобода", що друкуватиметься в понеділок 26-го липня з датою вівторка, 27-го липня, появиться вже в новому форматі.

Ділимося сумною вісткою зРіднею і Знайомими, що на Рідних Землях, дня 7-го травня 1965 року відійшла у Вічність, не діждавшись зустрічі з нами, наша Найдорожча МАМА і БАБУНЯ

ЕМІЛІЯ з ОДНОРОГІВ СТЕЛЬМАХ

В глибокому смутку:
ЙОСИП, ПЕТРО, ТЕОДОР, ОМЕЛЯН — сини
ЛЮБОВ, ІВАННА — синові
ЮРІЙ, ОЛЕКСАНДЕР, ЛЕВКО — внуки

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього, дня 24-го травня 1965 року у Маямі, Флорида, відійшов у Вічність по тяжкій операції, заосмотрений Найсвятішими Тайнами на 64-му році життя, мій Найдорожчий Муж

бл. п. ІВАН МИКИТКА

Цією дорогою складаю сердечну подяку Високопреподобним отцям: о. П. Олексів за відправлення Панахиди і похорону та за прекрасну прощальну проповідь. Дякую щиро о. В. Танчакові з Ню Бронсвіку, Н. Дж., котрий відправив Службу Божу в день похорону, а також відправив Панахиду в неділю після похорону та виголосив дуже гарну проповідь про Покійного, який вірно працював з о. Танчаком через 12 літ як тростіст. Дякую проф. Софії Котис з Ню Бронсвіку, яка в тім часі відбувала свої вакації, сказала пару щирих слів над могилою Покійного. Також дякую панові П. Пусилові, котрий від організації Батьків, зайнявся членами, що несли Покійного на місце Вічного Спочинку. Щиро дякую п. А. Рій - голові СУА 17 Відд., котра з членками приготовила поминальну тризну. Дякую моїм сестрам п. М. Грабар, А. Наконечній та її мужеві, братові Б. Слободян, сестрінкам та братаничам Микиткам, котрі допомогли мені при всім.

Дякую кузинові М. Слободянові з родиною, котрий приїхав аж з Едісон, Н. Дж. Також п. Олені Балох з того ж міста, п. Ю. Гурал з Ст. Петерзбурґ, Флорида.

Дякую усім, що переслали квіти, Служби Божі, та замість квітів на різні цілі.

Вкінці всім тим, що склали мені усні та писемні вислови співчуття.

Нехай Господь нагородить всіх Вас, за все добро, яке Ви виказали мені в цей тяжкий час.

СОНЯ МИКИТКА — дружина

Проф. д-р Роман Смаль-Стоцький перейшов на пенсію

(Закінчення зі стор. 1-ої)

Адамчук (Укр. Православна Парафія), Марія Пискір (Союз Українок), Леонід Петренко (Об'єднання „Самопоміч" і Кредит. Кооператива). Члени ширшого комітету: д-р Богдан Давидович, Омелян Логуш, Йосиф Баглай (СУМ), Микола Яремко („Провидіння"), Олег Полянський (Танцювальний Ансамбль „Калина"), Андрій Черень (Танцювальний Ансамбль „Дніпро"), Гандзя Цебрівська (Студентська Громада), Константин Павляк (Укр. Народна Поміч, Відд. 118). Крім цього був створений ще й Почесний Комітет до якого увійшли: о. Іван Олексюк, о. Дам'ян Ольгин, ген. Йосиф Мандзенко, полк. Константин Мандзенко, д-р Теодор Трусевич, д-р Роман Біляк, д-р Стефан Дудяк, д-р Ігор Галярник, Микола Сенчишак, і сот. Микола Гречило.

Збірка на НТШ, яка принесла таку поважну суму ($1 358.50), була в руках молодого вченого д-ра Василя Шимоняка, доцента Маркетського університету, який дібрав собі цілий „штаб" збірщиків: Йосиф Баглай, Емілія Войнаровська, о. Іван Олексюк, Павло Олексюк, Петро Олексюк, Леонід Петренко, Володимир Пискір, Теодор Пискір, Віктор Сабат, Микола Семеняк і д-р О. Цибрівський. Д-р Шимоняк, звичайно, і сам збирав і керував цілою збіркою. Пожертви поодиноких жертводавців були від 1го і до сто долярів.

Бенкет розпочався о год. 7.30 веч. Проф. Р. Смаль-Стоцький у товаристві о. Ів. Олексюка, д-ра Т. Трусевича, д-р О. Цибрівського й інших, увійшов на залю. Присутні вставши з місць, довго вітали Професора оплесками. Голова д-р Олекса Цибрівський, голова Громадського Комітету, привітав Професора. Після цього д-р Цибрівський попросив о. Олексюка провести молитву, а вже по молитві, запропонував тост у честь Професора.

Головною точкою бенкету була доповідь Професора про Наукове Т-во ім. Шевченка. Професор дав короткий історичний огляд НТШ від його початку в 1873 му році до підготування, що вже в розмаху, святкувань сторіччя в 1973 р. Професор підкреслив, що за час існування НТШ, воно в дійсності було першою українською академією наук. У його рядах були і є найвизначніші українські вчені, і не тільки українські, а й чужі, наприклад Альберт Айнштайн.

Після доповіді проф. Р. Смаль - Стоцького, представники всіх українських організацій, як також деякі приватні особи виступили з привітами та побажаннями, мовляв „щасти Боже на новому місці". Панотець Іван Олексюк виголосив привіт від Української Католицької Парафії св. Михаїла, Леонід Петренко відчитав привіт о. Д. Ольгина, пароха Української Православної Церкви св. Покрови, який з огляду на стан здоров'я особисто не міг прибути, ген. Й. Мандзенко поділився з присутніми кількома цікавими спогадами про професора Смаль - Стоцького Степана, якого він мав щастя знати, п-і Марія Пискір вітала Професора від Союзу Українок, полк. К. Мандзенко прочитав грамоту від Об'єднання „Самопоміч", Кредитової Кооперативи і Драм. Студії ім. Лесі Українки, Й. Баглай вітав від СУМА, Роман Цибрівський від Студентської Громади і танцювальних ансамблів „Калина" і „Дніпро", Віктор Сабат від „Провидіння", К. Павляк від Української Народної Помочі Відділ 118, Микола Семеняк від УККА, д-р Т. Трусевич виголосив особистий привіт. З-поза Мілвокі привітали Професора Тарас Шпікула від УНСоюзу, мгр. В. Ничай, майор В. Харів і п-і Целевич. Крім цього наспіли ще й телеграми від Кир Ярослава Габро і д-р Василя Стефурака.

По закінченні привітів Громадський Комітет, в особі д-р Олекси Цибрівського, д-ра Василя Шимоняка і Івана Праска передав проф. Р. Смаль - Стоцькому Грамоту і $1 358.50, що були зібрані Комітетом на цілі НТШ.

Професор зворушено подякував усім і пообіцяв, що НТШ за ті гроші видасть якусь книжку, яку й присвятить громаді в Мілвокі.

Реситаль музичної школи в Шикаґо

20-го червня в будинку Файн Арт при Мишиґен авеню відбувся реситаль учнів відомої на терені Шикаґа піяністки О. Сидоренко-Квірмбах.

Програму почала шестирічна Лариса Хамів, яка виконала „Майські дні" Вайбрайта та дві англійські пісні з акомпаніяментом другого фортепіяна. Лариса почала вчитися на фортепіяні в квітні ц. р., отже всього, що ми чули, вона навчилася за два місяці. Надзвичайний успіх! Як друга виступала теж шестирічна учениця Марта Винниченко. Вона грала „Індіянський танок" Арона та українську народну пісню „Ой на горі, горі" в обробці Лисенка. Брат Мартусі — Нестор виконав дві композиції („Рилейс" і „Марш") А. Черепніна. Вони грали певно, спокійно і музикально.

Марійка Косар гарно виконала „Старовинну французьку пісню" Чайковського. Вона вчиться два роки. Після неї ми чули дует: Ростислав Зботанів та Ірена Квірмбах виконали в чотири руки „Діти в Лісі" в аранж. Прессера. Наступною точкою був „Менует" Баха у виконанні Наталки Щербак. Софія Зеліско певно програла „Лижники на хвилях" Арона та „Їхав козак за Дунай" ар. Мировича.

Леся Ткалич виконала „Вальс" (а-молл) Ґріґа. Ростик Зботанів надзвичайно певно виконав Сольферджіетто Баха та "The toy wheel" бразилійського композитора Віла-Лобос. „„Сім варіяцій на тему одної української пісні" Кабалевського виконав досконало Омелян Любинець. Ірена Квірмбах грала першу частину сонатіни Клементі оп. 55. ч. 3. Ця композиція тяжка з технічного боку, але десятирічна Ірена не мала жадних технічних перешкод і переконливо грала цей твір. „Танок Анітри" Ґріґа на два фортепіяни ми чули у виконанні Ірини Квірмбах та п-і О. Сидоренко-Квірмбах (її мами). Роман Мицик грав першу частину сонати Бетговена оп. 10. ч. 1. Тяжко повірити, що тринадцятирічний учень подолав такий технічний і змістовно тяжкий твір. Варвара Буката дала нам зразок чудової бразилійської піяністичної літератури — „Вальс" композитора Мінона залишив премиле враження. При цій нагоді зазначимо, що п. О. Сидоренко-Квірмбах, наполегливою працею підготувала В. Букату до Музичного коледжу при Університеті Рузвелта. Славетний піяніст Рудольф Ганц, якому В. Буката декілька разів грала твори різних стилів, дав їй оцінку „дуже добре". Згадаємо, що учениця п-і О. Сидоренко-Квірмбах — Лінда Притцкер грала твори Ґріґа композиторові А. Черепнінові, який був надзвичайно захоплений майстерністю її інтерпретації.

На закінчення програми Ніна Ступак блискуче виконала Баляду (де-молл) Шопена. Батьки і гості прийшли послухати учнів, але почули вже молодих справжніх піяністів.

Пані О. Сидоренко-Квірмбах приїхала кілька років тому з Південної Америки до Шикаґа, де дістала працю вчительки гри на фортепіяні в музичній школі Норт Шов Музік Центер у Вінетці, де працює вже сім років.

Антін Куцинський

● **На конґресі міжнародної організації письменники ПЕН-клюбів у Бледі в Югославії** обрано на президента на найближчі три роки неприявного на конґресі американського драматурга Артура Міллера. Міжнародна організація ПЕН-клюбів існує 44 роки. Французькі делегати пропонували ґватемальського письменника, але згодом ту кандидатуру відкликали

● **Папа Павло VI натаврував** у промові до 10.00 шкільних дівчат, членів Католицького Руху, гін молоді до „екстравагантних" розваг, захоплення „деякими нерозумними розвагами" та фаворизування неестетичних танків, виквіту короткотривалої моди. Папа виступив проти скептицизму й декаденції, ширених між молоддю.

ВИМИРАЮТЬ СТАРІ ЕМІГРАНТИ

В Коговз, Н. Й. померла нагло, 20-го червня 1965 року, бл. п. Ольга Копча, дочка покійного Василя Шклярик, бувшого дяковчителя в Коговз, свідома націоналістка. За життя була активна організаторка молоді, зорганізувала Український Драматичний Гурток, хоча за свою працю нераз була критикована. В неї була одна думка і відповідь на критику: я хочу, щоб чужинці сказали, що в українців є добрі діти. Полишила в смутку немічну маму, мужа Івана, дві доньки, два внуки, два брати і дві сестри.

Вічна їй Пам'ять!

П. Г.

БАЛТІМОР, Мд. Б-во Пресвятої Тройці 320 Відд. повідомляє, що місячні вкладки буде приймати в неділю 11 липня заступник секр. М. Хомішак в церковній залі по Сл. Божій. — Д. Пісецький, предсідник, Ів. Малко, секр.

Посмертні згадки

Інж. МОДЕСТ ВОЛЧУК, член 346 Відд. УНСоюзу „Львів" в Клівленді, помер 15 березня 1965 р. Покійний народився 30 травня 1904 року в Чернівцях на Буковині, в священичій родині. Працюючи на утримання родини знаходив ще багато часу на суспільну роботу. Був членом хору „Дніпро", і других організацій, де працював з посвятою до останніх годин свойого життя. Полишив в глибокому смутку дружину Софію, та дочки Лідію і Ірену — діяльні пластунки, що покінчили університет та вчать в середніх школах. Тлінні останки Покійного Інженера похоронено на кладовищі св. Петра і Павла, де дуже чисельно зібрана громада прощала в смутку передчасно згаслого Друга, Приятеля і взірцевого Громадянина. Відійшов у Вічність не діждавшись повороту на Рідні Землі, про що все мріяв і часто говорив. Прощали Покійного прибиті горем Дружина, Діти, представники Товариств та Організацій, співав невіджалованому Членові — хор „Дніпро", якого голова мґр Гордійчук виголосив повну жалю прощальну промову. З великим смутком прощають свого Члена — Управа і члени 346-го Відділу УНСоюзу „Львів". Прощай Інженере, Друже й Побратиме Зброї. Нехай ця гостинна Американська Земля заступить Тобі нашу рідну Українську Землю, яку Ти боронив у слушний час зі зброєю в руках та для якої Ти жив і працював. Дітей Твоїх Ти навчив любити Україну і рідну мову українську, й тому можеш спокійно спати, бо Ти виконав Своє завдання як слід. Вони, вдячні Тобі, підуть Твоїми слідами й певно в них здійсняться Твої мрії про поворот на Рідну Вільну Землю Українську.

Вічна Тобі Пам'ять!

Роман Чучкевич, секр.